

Б.Б. ДУНАЄВДержавна навчально-наукова установа «Академія фінансового управління», Київ, Україна, e-mail: bbdunaev@ukr.net.

РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ КРЕДИТНИМ МУЛЬТИПЛІКАТОРОМ

Анотація. Визначено, що кредитний мультиплікатор банківської системи країни регулює зростання економіки та характеризує рівень її розвитку. Доведено, що обмежувачем та показником розвитку економіки є частка доданої виробництвом вартості у сукупному продукті, яка визначає наявний технологічний уклад. Доведено, що відношення номінального ВВП до грошової бази Центрального банку тотожне добутку кредитного мультиплікатора та швидкості обігу грошей, яка є сталою для кожного технологічного укладу. Розглянуто індустріальні економіки, розвинені економіки, а також високорозвинені економіки. Визначено граничний мультиплікатор нульової інфляції, за якого припиняється зростання реального ВВП та відбувається перехід до дефляційної кризи. Встановлено, що підвищення Центральним банком відсоткової ставки для зниження інфляції призводить до різкого зменшення мультиплікатора та кредитування виробництва, а кредитне регулювання дає змогу знизити інфляцію таргетуванням, не змінюючи відсоткової ставки та не зменшуючи кредитування. Розроблено модель регулювання економіки кредитним мультиплікатором з використанням інженерного калькулятора та проведено моделювання відновлення економіки України у 2024–2025 роках.

Ключові слова: економіка, кредитне регулювання, ринок, рівновага, праця, капітал, гроші, кредитний мультиплікатор, швидкість обігу грошей, відсоткова ставка, валюта, фінансові папери, криза, інфляція.

ВСТУП

Зростання економіки супроводжується періодичними структурними кризами спаду, для подолання яких потрібне створення нової економічної моделі збільшення факторів виробництва через інвестиції [1]. Джерелом зростання факторів виробництва — праці та капіталу нарівні з інвестиціями є кредити банківської системи в реальному секторі економіки. На кожному етапі розвитку економіка стикається з обмеженням надання кредитів банківською системою і далі відбувається зниження обсягів кредитування, уповільнене зростання ВВП. Виробництво благ для задоволення споживчого попиту визначає потребу реального сектору у кредитах, яка коливається з періодичними циклами зміни кон'юнктури попиту. Рівновага на ринку благ, тобто коли попит дорівнює пропозиції, саморегулюється кількістю працівників. На порушення рівноваги впливають банківська система та фінансовий сектор зміною кількості грошей в обігу, держава, змінюючи інвестиційну і податкову політику, а також наявні фактори ризиків і стимулів [2]. Значним джерелом пропозиції грошей для інвестицій у виробництво, збільшення факторів виробництва та зростання ВВП у розвинених країнах із 1980-х років став фінансовий сектор. Сформований США та іншими розвиненими країнами новий міжнародний неоліберальний фінансовий режим, який обмежує роль держави в регулюванні економіки, надав змогу за рахунок бурхливого зростання фінансового сектору вийти зі стагфляції 1970-х років та кризи надвиробництва 1980–1981 років та забезпечити неперервне зростання економік до 2007 р. [1]. Неоліберальний фінансовий режим призвів у 2008 році до кредитної кризи, яка переросла у глобальну економічну кризу. Упродовж кризи 2008–2010 років у США заходами державного регулювання (кількісним пом'якшенням) вдалося в 2009 р. зупинити падіння ВВП на рівні -2.54% і в 2010 р. вийти на зростання 2.56% , а в 2011 р. перевищити рівень ВВП 2007 р. [3]. Кількісне пом'якшення за Бернанком — це

© Б.Б. Дунаєв, 2024